

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU
YD İtiraz No : 2011/503

İtiraz Eden (Davacı) : Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanlığı

Vekilleri : Av. Tülay Ekici - Av. Ziyet Özçelik
Tunus Cad.No:21/3 - Kavaklıdere/ANKARA

Karşı Taraf (Davalı) : Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
(Tarım ve Köyişleri Bakanlığı) - ANKARA

İstemin Özeti : Danıştay Onuncu Dairesince verilen yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin 25.5.2011 günlü, E:2010/13445 sayılı karara, davacı itiraz etmekte ve yürütmenin durdurulmasını istemektedir.

Danıştay Tetkik Hakimi Bülent Küfüdür'ün Düşüncesi : İtirazın reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Ergün Özcan'ın Düşüncesi: İtiraz dilekçesinde ileri sürülen nedenler Danıştay Onuncu Dairesince verilen yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin kararın kaldırılmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, itirazın reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca dosya incelendi, gereği görüldü:

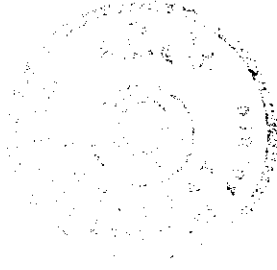
13.8.2010 günlü, 27671 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelik" in 4.maddesinin (k) bendinde yer alan "Bakanlıkça belirlenen" ibaresinin, 18. maddesinin 1 fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Bakanlık tarafından belirlenen" ibaresinin, 22.maddesinin 3.fıkrasının "Kurul kararı iptal edilen GDO ve ürünleri ilgiler tarafından toplatılır." şeklindeki ikinci cümlesinin, 13.maddesinin 2.fıkrasının (ç) bendindeki "özeti" ibaresinin; hukuka aykırı olmaları nedeniyle; 13.maddesinin 2.fıkrasının sosyo-ekonomik değerlendirmeye yer vermemesi nedeniyle ve 6.maddesinin noksan düzenleme nedeniyle iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılan davada; Danıştay Onuncu Dairesince verilen yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin 25.5.2011 günlü, E:2010/13445 sayılı karara, davacı itiraz etmekte ve yürütmenin durdurulmasını istemektedir.

Dava dilekçesinde, dava konusu Yönetmelik nedeniyle iptalinin istendiği belirtilmiş ise de; dava konusu Yönetmelik ile yürürlükten kaldırılan önceki Yönetmelikte, antibiyotiklere karşı direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin ithalatı ve piyasaya sunulmasının yasak olduğuna ilişkin hüküm bulunmakta iken yapılan Yönetmelik değişikliği ile söz konusu yasaklayıcı hükmün kaldırılması, daha sonra dava konusu Yönetmelik ile bir yandan 26.10.2009 tarihli önceki Yönetmelik yürürlükten kaldırılırken diğer yandan getirilen yeni düzenlemede antibiyotiklere karşı direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin üretimi, ithalatı ve piyasaya sunulması ile ilgili yasaklayıcı ya da sınırlayıcı bir hükme yer verilmeyerek bu tür ürünlerin üretiminin, ithalatının ve piyasaya sunulmasının serbest bırakılmış olması, dolayısıyla bu konuda önceki düzenlemede yer alan yasaklayıcı yöndeki uygulamadan vazgeçilmesi, nitekim davacının bu durumu hukuka aykırılık savı olarak ileri sürmüş olması nedeniyle, dava konusu Yönetmeliğin 6. maddesinin iptali ve yürütmenin durdurulması isteminin eksik düzenlemeye dayalı bir iptal ve yürütmenin durdurulması istemi olduğunun kabulü mümkün değildir.

Anayasanın 56.maddesinde; herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu ve Devletin, herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamakla görevli bulunduğu; 90.maddesinin 5.fıkrasında ise, usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmaların kanun hükmünde olduğu, bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda, milletlerarası andlaşma hükümlerinin esas alınacağı hükümlerine yer verilmiştir.

1992 yılında Rio de Janerio'da yapılan "Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı"nda Çevrenin ve İnsan Sağlığının Korunmasına yönelik olarak kabul edilen temel ilkeler arasında "İhtiyatlılık İlkesi" ne yer verilmiş olup, bu ilke uyarınca çevreyi korumak için ihtiyati (ön tedbir) yaklaşımın devletlerin kendi kabiliyetlerine göre geniş olarak uygulanacağı, ciddi ve geri dönüşürülemez hasar tehlikesi olan yerlerde tam bilimsel kesinlik eksikliğinin çevresel kirlenmenin önlenmesi için gecikmenin sebebi olarak kullanılmayacağı belirtilmiştir.

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU
YD İtiraz No : 2011/503

Öte yandan, 29.8.1990 günlü, 4177 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan ve 21.11.1996 günlü, 96/8857 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylayarak 27.12.1996 günlü, 22860 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi"nde biyolojik çeşitliliğin önemli ölçüde azalması veya yok olması tehdidi söz konusu olduğunda, tam bir bilimsel kesinlik bulunmamasının, bu tehdidi önleyecek veya en aza indireyecek tedbirleri ertelemek için bir gerekçe olarak kullanılmaması gerektiği belirtilmiştir. Anılan Sözleşme kapsamında kabul edilen ülkemizin taraf olduğu ve 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu hazırlanırken de esas alınan "Biyogüvenlik Kartagena Protokolü" nde Rio Deklarasyonunun 15 nolu prensibinde yer alan ön tedbirci (ihtiyatlılık) yaklaşımının yeniden onaylandığı belirtildikten sonra anılan Protokolün Genel Hükümler başlıklı 2.maddesinin 2.fıkrasında; tarafların , insan sağlığı üzerindeki riskleri de göz önünde bulundurarak, herhangi bir değiştirilmiş canlı organizmanın geliştirilmesi, muamelesi, taşınması, nakli, kullanımı ve çevreye serbest bırakılmasının biyoçeşitlilik üzerindeki risklerini engelleyecek ya da azaltacak şekilde gerçekleştirilmesini sağlayacakları hükmüne yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere, ülkemizin de taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde, insan sağlığının, çevre sağlığının, biyoçeşitliliğin ve gıda güvenliğinin söz konusu olduğu durumlarda, taraf devletlerin konuya ihtiyatlılık (ön tedbirci) ilkesi çerçevesinde yaklaşımları gerektiği vurgulanmıştır.

26.10.2009 günlü, 27388 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Gıda ve yem amaçlı Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerinin İthalatı, İşlenmesi, İhracatı, Kontrol ve Denetimine Dair Yönetmelik" in, "Genel Hükümler" başlıklı 5.maddesinin 4.fıkrasında, "insan ve hayvan tedavisinde kullanılan antibiyotiklere karşı direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin ithalatı ve piyasaya sunulması yasaktır." hükmü yer almakta iken, 28.4.2010 günlü, 27565 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmeliğin 1.maddesi ile yapılan değişiklik ile anılan yasağa ilişkin söz konusu yönetmelik hükmü yürürlükten kaldırılmış, dolayısıyla insan ve hayvan tedavisinde kullanılan antibiyotiklere karşı direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin ithalatı ve piyasaya sunulması serbest bırakılmıştır.

18.3.2010 günlü, 5977 sayılı "Biyogüvenlik Kanunu"na dayanılarak hazırlanan ve 13.8.2010 günlü, 27671 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren dava konusu "Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelik" in 1. maddesinde; bu Yönetmeliğin amacının, bilimsel ve teknoloji kullanılarak elde edilen genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar ve ürünlerinden kaynaklanabilecek risklerin engellenmesi, insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması için alınacak karar, ithalat, ihracat, etiketleme, izleme, piyasaya sürme, denetim, kontrol ve benzeri faaliyetlere ilişkin usul ve esasları belirlemek olduğu; dava konusu 6.maddesinde, bu Yönetmelik kapsamına giren ürünlerle ilgili olarak a) GDO ve ürünlerinin onay alınmaksızın piyasaya

direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin ithalatı ve piyasaya sunulması yasaklanmış iken, daha sonra yapılan yönetmelik değişikliği ile anılan yasaklayıcı hüküm yürürlükten kaldırılarak antibiyotiklere direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin üretimi, ithali ve piyasaya sunulması serbest bırakılmış, Biyogüvenlik Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine bu kanun uyarınca çıkarılan dava konusu yönetmelikte ise antibiyotiklere direnç genleri içeren GDO ürünlerinin üretimi, ithalatı ve piyasaya sunulması ile ilgili yasaklayıcı yada sınırlayıcı herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

Oysa bu konuda yapılan ve davacı tarafından dava dilekçesinde de değinilen bazı bilimsel çalışmalarda, antibiyotiklere direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin orta ve uzun vadede insanların ve hayvanların tedavisinde kullanılan antibiyotiklere karşı direnç geliştirebileceği ve bu durumun insan ve hayvan sağlığını geri dönüşümü olmaksızın olumsuz etkileyebileceği yönünde bilimsel görüşlerin ortaya konulduğu ve bu konuda geleceğe dönük ciddi endişeler bulunduğundan tedbir alınmasının önerildiği görülmektedir.

Bu açıdan konu değerlendirildiğinde, insanların ve hayvanların tedavisinde kullanılan antibiyotiklere direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin insan, çevre ve bitki sağlığına ve biyoçeşitliliğe zararlı olmadığı hususu bilimsel araştırma ve çalışmalar ile ortaya konulmadan sırf Avrupa Birliği ülkelerinde bu konuda yasaklayıcı bir düzenleme olmadığından bahisle Yönetmeliğin yasaklar ile ilgili 6. maddesinde bu yönde bir hükme yer verilmeyerek bu tür ürünlerin üretiminin, ithalatının ve piyasaya sunulmasının tamamen serbest bırakılmasının, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelere ve kamu yararı ilkesine aykırı olduğu açıktır.

Öte yandan, dava konusu Yönetmeliğin 22.maddesinin 3.fıkrasında, kararda belirtilen koşulların ihlali veya GDO ve ürünleri ile ilgili olarak herhangi bir riskin ortaya çıkabileceği yönünden bilimsel bilgilerin ortaya çıkması durumunda, kararın Kurul tarafından iptal edilebileceği , Kurul kararı ile iptal edilen GDO ürünlerinin ilgililer tarafından toplatılacağı düzenlenmesine yer verilmiş olup; davacı tarafından, aynı Yönetmeliğin 4/s bendinde yer alan "ilgililer" tanımından hareketle Kurul kararı ile iptal edilen GDO ve ürünlerinin bu ürünlerle ilgili

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU
YD İtiraz No : 2011/503

araştırma, geliştirme, işleme, piyasaya sürme, izleme kullanma, ithalat, ihracat, nakil, saklama, paketlenme, etiketlenme, depolama gibi faaliyetlerde bulunanlar (ilgililer) tarafından toplatılmasının hukuka aykırı olduğu, kararı iptal edilen GDO ve ürünlerinin piyasadaki toplama yükümlülüğünün idareye ait olduğu, bu yükümlülüğün "ilgililer"e yüklenilmesinin sakıncalı olduğu ileri sürülerek Yönetmeliğin 22/3 fıkrasında yer alan Kurul kararı ile iptal edilen GDO ve ilgililer tarafından toplatılır cümlesinin iptali istenmiş ise de; 5977 sayılı Yasa'nın 7. maddesinin 2. fıkrasında, kararı iptal edilen GDO ve ürünlerinin toplatılabileceği; insan, hayvan, bitki sağlığı ile çevre ve biyolojik çeşitliliğe olumsuz etkisi olduğu tespit edilenlerin derhal imha edileceği, herhangi bir olumsuz etkisi tespit edilemeyenlerin ise mülkiyetinin kamuya geçirileceği, bu fıkra uyarınca Bakanlıkça alınacak tedbirlerle ilgili yapılan masraflar ve diğer giderlerin, kusur ve sorumlulukları dikkate alınarak ilgililerden tahsil edileceği hükümlerine yer verilmiş olması nedeniyle, Kurul kararı iptal edilen GDO ve ürünlerin ilgililerce toplatılması konusunda dava konusu Yönetmelikle düzenlenme yapılmasına anılan Yasanın imkan verdiği görülmektedir.

Kaldı ki, kararı iptal edilen GDO ve ürünlerinin ilgililerce toplatılması, idarenin bu konudaki sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı, toplatılmanın ilgililerce yapılması halinde bunun kamu idaresinin nezaretinde yapılacağı, toplatılmanın doğrudan idarece yapılması halinde ise bundan doğacak masrafların kusuru ve sorumlulukları dikkate alınarak ilgililerden tahsil edilebileceği gözönünde bulundurulduğunda, Yönetmeliğin 22.maddesinin 3. fıkrasında yer alan dava konusu düzenlemede hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; davacının itirazının kısmen KABULÜNE, Danıştay Onuncu Dairesinin 25.5.2011 günlü, E:2010/13445 sayılı kararının dava konusu Yönetmeliğin 6.maddesine ilişkin kısmının kaldırılmasına ve antibiyotiklere direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin ithalatının ve piyasaya sunulmasının yasak olduğuna ilişkin önceki uygulamadan vazgeçilerek bunların ithalatının ve piyasaya sunulmasının serbest bırakılmasına yol açması karşısında, sadece bu nedenle Yönetmeliğin 6. maddesinin yürütmesinin durdurulmasına, Yönetmeliğin dava konusu diğer kısımlarına yönelik olarak verilen yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin karara yönelik davacı itirazın REDDİNE, itirazın kabulüne ilişkin kısım yönünden oyçokluğu, itirazın reddine ilişkin kısım yönünden ise oybirliği ile 29.9.2011 gününde karar verildi.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu

Danıştay Başkanvekili Sinan Yörükoğlu	8. Daire Başkanı Ayla Alkılıç	2. Daire Başkanı Kamuran Erbuğa	5. Daire Başkanı Mustafa Kılıçhan
15. Daire Başkanı Kırdar Özsoylu	6. Daire Başkanı Habibe Ünal	6. Daire Üyesi Banu Dilçin	2. Daire Üyesi Murat Cebeci

ASLI GIBİDİR

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU
YD İtiraz No : 2011/503

5. Daire Üyesi
Günay Erden

6. Daire Üyesi
Suna Türkoğlu

5. Daire Üyesi
Özden Şar

2. Daire Üyesi
Nurben Ömerbaş

11. Daire Üyesi
Emel Cengiz

12. Daire Üyesi
N. Kemal Ergani
X

14. Daire Üyesi
İlyas Arlı

5. Daire Üyesi
Mustafa Döner
X

11. Daire Üyesi
Şaban Işık
X

14. Daire Üyesi
Halil Çırak
X

11. Daire Üyesi
Mustafa Gökçek
X

6. Daire Üyesi
Emin Sınmaz

15. Daire Üyesi
Vahit Bektaş
X

12. Daire Üyesi
Hasan Turgut
X

8. Daire Üyesi
M. Ali Duran

2. Daire Üyesi
Yılmaz Akçil
X

8. Daire Üyesi
Mehmet Çelik
X

15. Daire Üyesi
Ahmet Eğerci
X

8. Daire Üyesi
Mithat Özcan

11. Daire Üyesi
Vecdi Karanfil

11. Daire Üyesi
Mesut Güngör

12. Daire Üyesi
İbrahim Güneç
X

13. Daire Üyesi
E. Yücel Seyhan

14. Daire Üyesi
Orhan Boyraz

15. Daire Üyesi
Süleyman Kurt
X

14. Daire Üyesi
Okay Koçak

15. Daire Üyesi
S. Hilmi Aydın
X

15. Daire Üyesi
Hüseyin Oğuz

14. Daire Üyesi
Halide Esen

6. Daire Üyesi
G. Tuncay Tutar
X

13. Daire Üyesi
Zeki Yiğit

15. Daire Üyesi
Yalçın Ekmekçi
X

13. Daire Üyesi
Hamza Eyidemir

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU
YD İtiraz No : 2011/503

KARŞI OY

X- Dava konusu Yönetmeliğin iptali istenen 6.maddesine yönelik yürütmenin durdurulması isteminin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinde yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi için aranan koşulların gerçekleşmediği sonucuna ulaşılarak reddedildiği ,davacının kararın bu kısmının kaldırılarak söz konusu Yönetmelik maddesinin eksik düzenleme nedeniyle yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmesi için ileri sürdüğü savların belirtilen kısım yönünden yürütmenin durdurulması isteminin kabulünü gerektirecek nitelikte bulunmadığı anlaşıldığından, davacının itirazının bu kısım yönünden de reddi gerektiği oyuyla, karara itirazın kabulüne ilişkin kısım yönünden katılmıyoruz.

12. Daire Üyesi
N. Kemal Ergani

5. Daire Üyesi
Mustafa Döner

11. Daire Üyesi
Şaban Işık

14. Daire Üyesi
Halil Çırak

11. Daire Üyesi
Mustafa Gökçek

15. Daire Üyesi
Vahit Bektaş

12. Daire Üyesi
Hasan Turgut

2. Daire Üyesi
Yılmaz Akçil

8. Daire Üyesi
Mehmet Çelik

15. Daire Üyesi
Ahmet Eğerci

12. Daire Üyesi
İbrahim Güneç

15. Daire Üyesi
Süleyman Kurt

15. Daire Üyesi
S. Hilmi Aydın

6. Daire Üyesi
G. Tuncay Tutar

15. Daire Üyesi
Yalçın Ekmekçi

FK

ASLI GIBİDİR